

ombudsman
veřejný ochránce práv

PÍSEMNÉ PROHLÁŠENÍ PRO 92. ZASEDÁNÍ VÝBORU PRO ODSTRANĚNÍ DISKRIMINACE ŽEN TÝKAJÍCÍ SE ČESKÉ REPUBLIKY

Obsah

Úvod1

- A.Nedostatečné hodnocení dopadů legislativy na rovnost žen a mužů (čl. 2 a 3 Úmluvy)2*
- B.Počet antidiskriminačních žalob podaných ženami a jejich úspěšnost (čl. 2 Úmluvy)2*
- C.Nedostatečné financování neziskových organizací pomáhajících obětem trestných činů (čl. 2, 5 a 6 Úmluvy)3*
- D.Postavení migrantek, zajišťování rodin s dětmi (čl. 3 a 6 Úmluvy)4*
- E.Dopad mateřství a rodičovství na zaměstnanost žen (čl. 11 Úmluvy)5*
- F.Dopady nedostupné podpory na pečující ženy (čl. 11, 13 a 14 Úmluvy)6*
- G.ME/CFS – nerovný přístup žen ke zdravotní péči a sociální podpoře (čl. 11 a 12 Úmluvy)8*
- H.Duševní zdraví dívek a mladých žen a nedostupnost zdravotní péče (čl. 12 Úmluvy)8*
- I.Zdravotní péče v souvislosti s těhotenstvím a porodem (čl. 12 Úmluvy)9*
- J.Odškodňování protiprávních sterilizací (čl. 12 Úmluvy)10*

Úvod

Veřejný ochránce práv České republiky (dále jen „Ombudsman“) je nezávislá instituce zřízená zákonem č. 349/1999 Sb., o veřejném ochránci práv a o ochránci práv dětí. Od července 2025 Ombudsman vykonává mandát národní instituce pro lidská práva a jeho zástupce zajišťuje činnost dětského ombudsmana.

Ombudsman působí proti nezákonnému jednání a nečinnosti úřadů a vykonává další mandáty. Ty zahrnují ochranu osob omezených na svobodě nebo závislých na péči před špatným zacházením, dohled nad zajištěním cizinců a výkonem vyhoštění, působnost v oblasti rovného zacházení a ochrany před diskriminací, zajišťování práva na volný pohyb občanů Evropské unie a jejich rodinných příslušníků a plnění úkolů v oblasti ochrany práv osob se zdravotním postižením.

Toto podání zohledňuje zprávu České republiky (CEDAW/C/CZE/7), seznam otázek Výboru (CEDAW/C/CZE/Q/7) a odpovědi České republiky na seznam otázek (CEDAW/C/CZE/RQ/7). Poskytuje nezávislý pohled na klíčové otázky, které mají dopad na provádění úmluvy, a vychází ze zjištění a poznatků ombudsmana. Obsahuje doporučení k posílení dodržování úmluvy a ochrany práv žen v praxi.

A. Nedostatečné hodnocení dopadů legislativy na rovnost žen a mužů (čl. 2 a 3 Úmluvy)

1. Přestože je posouzení předkládaných legislativních návrhů z hlediska dopadu na rovnost žen a mužů (GIA) v České republice povinné, převládající praxe je taková, že je toto posouzení provedeno jen velmi formálně či vůbec. Řádným posouzením neprošla řada legislativních návrhů, které byly přijaty v posuzovaném období mimo jiné v reakci na krize (pandemie Covid-19, energetická a inflační krize), které prokazatelně více negativně dopadly na ženy. To může vést k nedostatečným opatřením k řešení rizik prohlubování nebo udržování nerovností v návrzích právních předpisů.

Doporučení

- 1) Důsledně provádět řádné posouzení dopadů legislativních návrhů na rovnost žen a mužů.

B. Počet antidiskriminačních žalob podaných ženami a jejich úspěšnost (čl. 2 Úmluvy)

2. Výbor ve svém seznamu otázek vznesl dotaz na počet ženami nahlášených případů diskriminace ve sledovaném období a na bližší údaje o uložených trestech, přiznaných odškodněních a žádostech o osvobození od soudních poplatků (bod 5).
3. V současné době pracuji na výzkumu, jehož tématem je rozhodování českých soudů o antidiskriminačních sporech v uplynulých pěti letech. Výzkumná zpráva bude zveřejněna v první polovině roku 2026. Již nyní nicméně disponuji některými statistickými údaji.
4. V letech 2020 až 2023 soudy vydaly v první instanci celkem 107 rozhodnutí o žalobách s námitkou diskriminace. Z toho 46 žalob podaly ženy. Jen u 5 z těchto žalob však namítaly jako diskriminační důvod pohlaví. Žalobám podaným ženami bylo plně vyhověno v 9 případech, částečně vyhověno v 8 případech. Co se týče vysouzených žalobních nároků v těchto žalobách, náhrada škody byla přiznána čtyřikrát (v průměrné výši 2.875 EUR), náhrada nemajetkové újmy v penězích šestkrát (v průměrné výši 2.638 EUR), veřejná omluva dvakrát, soukromá omluva pětkrát (v některých případech bylo přiznaných nároků více). Co se týče nákladů řízení, ty hradily žalobkyně v 21 případech, žalovaná strana v 16 případech. Průměrné náklady řízení na straně žalobkyň činily 2.348 EUR, na straně žalované 3.527 EUR.

5. Soudní poplatek za podání antidiskriminační žaloby byl do 30. 9. 2017 určován jako procentuální podíl z požadované náhrady nemajetkové újmy. Díky změně zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, činí po tomto datu poplatek za podání žaloby 41 EUR. Antidiskriminační spory jsou však komplikované a málokdy se je podaří vyřešit již v první instanci. Poplatek za odvolání proti rozhodnutí prvoinstančního soudu v antidiskriminačním sporu se přitom nezměnil. Dodnes je určován procentem z žalované částky - v případě, že oběť požaduje jako náhradu újmy více než 8.223 EUR, činí soudní poplatek 1 % ze žalované částky. Dlouhodobě poukazují, že takové určení soudního poplatku za odvolání nepřispívá k účinné ochraně práv všech obětí diskriminace.¹

Doporučení

- 1) Snížit výši soudního poplatku za odvolání proti rozhodnutí prvoinstančního soudu v antidiskriminačním sporu na totožnou částku, jaká se platí za podání antidiskriminační žaloby, tj. na 41 EUR.

C. Nedostatečné financování neziskových organizací pomáhajících obětem trestných činů (čl. 2, 5 a 6 Úmluvy)

6. Nedostatek financí pro organizace pomáhající obětem trestných činů (NNO) má vážné důsledky pro postavení obětí domácího a sexualizovaného násilí.
7. Přestože zákon o obětech trestných činů (2013) počítal s ročními dotacemi ve výši 2 mil. EUR, skutečné prostředky byly výrazně nižší a byly dále snižovány. V roce 2026 se plánuje dotace pouhých 324.834 EUR, což pokrývá jen málo potřebných služeb (pro přežití potřebují NNO minimálně dvojnásobnou částku). V některých regionech již nyní žádné NNO nepůsobí a specializované služby pro oběti domácího a sexualizovaného násilí jsou dostupné jen v největších centrech.

1 Připomínky Ombudsmana, [sp. zn. 45601/2019/S](#).

8. NNO přitom poskytují obětem nejen poradenství během trestního řízení, ale i komplexní služby umožňující zabránit sekundární viktimizaci a zvládnout náročnou situaci. Nedostatečné financování nejen ztěžuje přístup obětí k pomoci, ale zvyšuje i náklady státu na následnou péči.

Doporučení

- 1) Navýšit finanční prostředky na dotační titul podle zákona o obětech trestných činů, pro rok 2026 přinejmenším na dvojnásobnou částku oproti současně plánovaným 324.834 EUR.

D. Postavení migrantek, zajišťování rodin s dětmi (čl. 3 a 6 Úmluvy)

9. Ve svých šetřeních jsem zjistil, že v azylových řízeních a při zajištění žen cizinek nebyly vždy rozpoznány zranitelné osoby, například oběti obchodování.² Alternativy k zajištění se u žen³ a rodin s dětmi⁴ využívaly jen minimálně,⁵ přestože vznikla pracovní skupina k pilotnímu programu; ten však ani v prosinci 2025 nebyl spuštěn.
10. Oběti obchodování mladší 18 let mohou být ubytovány v Zařízení pro děti cizince, které však neposkytuje chráněné bydlení. Program podpory obětem je určen pouze dospělým.⁶ Identifikace dětských obětí zůstává nedostatečná.⁷

2 Zpráva Ombudsmana, [sp. zn. 6101/2019/VOP](#), Vyjádření Ombudsmana, [sp. zn. 775/2020/VOP](#).

Veškeré mé dokumenty jsou dostupné v databázi ESO na adrese <https://eso.ochrance.cz/>.

3 Dopis Ombudsmana, [sp. zn. 4683/2021/VOP](#).

4 Zpráva Ombudsmana, [sp. zn. 3127/2019/VOP](#).

5 Úřad vlády České republiky, [Usnesení Rady vlády pro lidská práva k zajišťování nezletilých dětí-cizinců ze dne 25. 10. 2023](#).

6 [Ministerstvo vnitra České republiky, Program podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi](#).

7 [Group of Experts on Action against Trafficking in Human Beings, Report concerning the implementation of the Council of Europe Convention on Action against Trafficking in Human Beings by the Czech Republic, GRETA\(2024\)11, bod 164](#).

11. Rodiny z Ukrajiny s dočasnou ochranou, které tvoří převážně ženy s dětmi, nemají ani po dlouhé době pobytu rovný přístup k sociální ochraně a podmínky pro jejich humanitární podporu se zpřísnily. Chyběl funkční systém identifikace ohrožených ukrajinských dívek bez doprovodu ve věku 15–18 let.⁸

Doporučení

- 1) Zlepšit identifikaci a podporu dětských obětí obchodování.
- 2) Lépe rozpoznávat zranitelné ženy v cizineckých řízeních.
- 3) Vytvořit funkční alternativy k detenci.

E. Dopad mateřství a rodičovství na zaměstnanost žen (čl. 11 Úmluvy)

12. Právní úprava zakazuje nerovné zacházení z důvodu pohlaví v zaměstnání a přístupu k němu. Fakticky ale v této oblasti přetrvávají značné nerovnosti, které se dlouhodobě nedaří snižovat.

13. Diskriminace v zaměstnání je jedním z nejčastěji zmiňovaných problémů v podnětech, se kterými se na mě ženy obrací. Opakují se zejména stížnosti na diskriminaci při přijímání do zaměstnání, na ukončení pracovního poměru v souvislosti s mateřstvím či při návratu do zaměstnání po mateřské a rodičovské dovolené. Na základě této anekdotické evidence jsem se rozhodl provést v roce 2023 výzkum,⁹ abych ověřil, jak často se ženy s těmito situacemi skutečně setkávají.

14. Zjistil jsem mimo jiné, že:

- 61 % žen se při pracovním pohovoru setkala se zakázanými otázkami (např. na počet a věk dětí);

8 Dopis Ombudsmana, [sp. zn. 12715/2022/VOP, 11982/2022/VOP, 11981/2022/VOP](#).

9 Výzkumná zpráva Ombudsmana, [sp. zn. 30/2023/DIS](#), v angličtině dostupná [zde](#).

- pouze 30 % žen se po skončení mateřské a rodičovské dovolené vrací ke svému původnímu zaměstnavateli, nejčastěji kvůli nemožnosti toto zaměstnání sladit s péčí o dítě;
- každá šestá žena měla zkušenost s ukončením pracovního poměru v návaznosti na své těhotenství či mateřství;
- v 96 % případů čerpaly rodičovskou dovolenou výhradně ženy, nejčastěji z finančních důvodů (rodina si nemohla dovolit výpadek vyššího příjmu druhého rodiče, zpravidla muže);
- pouze 22 % žen se vrátilo do práce dříve než ve třech letech věku dítěte. Mezi hlavními překážkami dřívějšího návratu do zaměstnání ženy uváděly nemožnost zajištění péče o dítě.

15. Zjištění tohoto výzkumu tedy potvrzují hlavní známé příčiny nerovného postavení mužů a žen na trhu práce – přetrvávající stereotypy v dělbě péče a nedostupnost zařízení péče o děti. Teprve od 1. 1. 2026 začne platit zákonná garance místa v takovém zařízení pro děti od tří let věku.

Doporučení

- 1) Co nejdříve zavést garanci místa v zařízení péče o děti od dvou let věku dítěte, výhledově i pro děti od jednoho roku věku.
- 2) Zavést nepřenositelnou část rodičovské dovolené pro druhého rodiče (tzv. bonus za střídání) v minimální délce dvou měsíců s adekvátní kompenzací ušlého výdělku v souladu s čl. 5 odst. 2 a čl. 8 odst. 3 směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1158 ze dne 20. 6. 2019 o rovnováze mezi pracovním a soukromým životem rodičů a pečujících osob.

F. Dopady nedostupné podpory na pečující ženy (čl. 11, 13 a 14 Úmluvy)

16. Úmluva o právech osob se zdravotním postižením vyžaduje, aby stát zajistil lidem s postižením přístup k podpoře umožňující nezávislý život (čl. 19) a odpovídající životní úroveň a sociální ochranu (čl. 28).

17. Česká republika dlouhodobě čelí nedostatku terénních a ambulantních sociálních služeb a výrazným regionálním nerovnostem. Kde služby chybí, péče se přesouvá na rodiny – nejčastěji na ženy, které tvoří většinu neformálních pečujících.¹⁰ Zároveň pro neformální pečující neexistuje samostatná finanční podpora. Základním zdrojem financí je příspěvek na péči, který ale náleží člověku, o kterého je pečováno, a jehož výše nepokrývá reálné náklady péče ani ztrátu příjmu pečující osoby. Na nedostupnost služeb opakovaně upozorňuji ve svých výzkumech¹¹ a shrnuji ji i ve svém vyjádření ke kolektivní stížnosti Autism-Europe.¹² Stejně tak v případě příspěvku na péči dlouhodobě doporučuji jeho navýšení a pravidelnou valorizaci.¹³
18. Pečující ženy čelí vysokému riziku vyčerpání, chudoby, sociální izolace a dlouhodobého vyloučení z pracovního trhu. Nedostupnost služeb zvyšuje intenzitu péče a snižuje možnost zaměstnání či odpočinku. Nízká výše příspěvku na péči a absence valorizace znamenají, že náklady péče nesou pečující převážně samy. Dopady jsou nejzávažnější na ženy pečující o lidi s nejvyšší mírou potřeby podpory, na samoživitelky a ženy v regionálně znevýhodněných oblastech.

Doporučení

- 1) Navýšit kapacity terénních a ambulantních sociálních služeb a zajistit jejich regionální dostupnost.
- 2) Navýšit a automaticky valorizovat příspěvek na péči.
- 3) Zavést samostatnou dávku nebo jinou adekvátní finanční podporu pro neformální pečující.
- 4) Uznat a zohlednit genderový rozměr neformální péče v legislativě a veřejných politikách.

10 Srov. [EASPD, Empowering Families and Informal Carers, Policy Paper](#).

11 Výzkumné zprávy Ombudsmana: PAS, [sp. zn. 45/2018/OZP/VV](#); děti s postižením [sp. zn. 11/2019/OZP/MPA](#); deinstitucionalizace [sp. zn. 27/2022/OZP/AN](#); CRPD monitoring [sp. zn. 73/2024/OZP/PPO](#).

12 Kolektivní stížnost č. 245/2025, podaná k Evropskému výboru pro sociální práva. [Tisková zpráva Ombudsmana ze dne 20. 11. 2025](#).

13 Výroční zpráva Ombudsmana za rok 2022, [sp. zn. 12011/2023/S](#), str. 10; [Tisková zpráva Ombudsmana ze dne 16. 4. 2024](#).

G. ME/CFS – přístup žen ke zdravotní péči a sociální podpoře (čl. 11 a 12 Úmluvy)

19. Myalgická encefalomyelitida (ME/CFS) je závažné chronické onemocnění s dlouhodobými funkčními dopady, přičemž epidemiologické studie opakovaně potvrzují jeho výrazně vyšší prevalenci u žen.
20. V České republice však diagnostika a léčba tohoto onemocnění vykazuje zásadní systémové nedostatky. Podle mého zjištění pacienti často čekají na diagnózu roky, podstupují opakovaná vyšetření u řady specialistů bez koordinace péče a jejich obtíže bývají bagatelizovány či mylně podřazovány pod psychiatrické diagnózy.¹⁴
21. Tato selhání mají závažné sociální a ekonomické dopady. Pacienti s ME/CFS často ztrácejí možnost pracovního uplatnění a stabilního příjmu. Nedostatečné uznání funkčního omezení navíc omezuje přístup k invalidnímu důchodu a sociální ochraně.

Doporučení

- 1) Vytvořit pokyny pro diagnostiku a terapii ME/CFS.
- 2) Vybudovat síť specializovaných multidisciplinárních pracovišť.
- 3) Posílit vzdělávání zdravotníků v této oblasti.

H. Duševní zdraví dívek a mladých žen a nedostupnost zdravotní péče (čl. 12 Úmluvy)

22. Děti a mladí lidé ve věku 11–25 let označují duševní zdraví za nejproblematictější oblast svých životů.¹⁵ Častá je kyberšikana a nenávistný obsah na internetu, který z velké části míří proti ženám.¹⁶ V roce 2023 vykazovalo až 40 % žáků devátých tříd základních škol známky střední až těžké deprese a 30 % známky úzkosti, přičemž dívky tyto příznaky

14 Doporučení Ombudsmana, [sp. zn. 54/2024/OZP/PH](#).

15 Výzkumná zpráva Ombudsmana, [sp. zn. 1827/2025/VOP/BJ](#).

16 [Agentura Ipsos, T-Mobile, In Iustitia, Kyberšikana a nenávistný obsah online](#).

vykazují dvakrát častěji než chlapci.¹⁷ Dívky jsou náchylnější k mentální anorexii (poměr dívek k chlapcům 10:1)¹⁸ či sebepoškozování (zhruba 3:1).¹⁹

23. V této souvislosti je alarmující přetrvávající nedostatek dětských psychiatrů, dětských klinických psychologů a dětských psychiatrických lůžek.²⁰ V celé zemi ordinuje pouze 157 dětských psychiatrů, přičemž téměř polovina z nich může do pěti let odejít do důchodu. Chybí zhruba 300 lůžek a 23 stacionářů.²¹

24. Potýkáme se s nedostatkem dalších odborností pro dětské i dospělé pacienty, zejména praktických lékařů²² a stomatologů.²³ Starší lidé, malé děti a lidé o ně pečující (zpravidla ženy) často nemohou dojíždět do vzdálenějších ordinací, takže zůstávají bez preventivních prohlídek, čímž roste riziko pozdě podchycených nemocí.

Doporučení

- 1) Posílit kapacity péče o dětské duševní zdraví.
- 2) Posílit dostupnost primární péče v regionech.

I. Zdravotní péče v souvislosti s těhotenstvím a porodem (čl. 12 Úmluvy)

25. Obdržel jsem řadu stížností žen na péči při porodu.²⁴ Rodičky rozporovaly nejrůznější úkony, s nimiž nevyslovily informovaný souhlas (vaginální vyšetření, podání medikace či

17 [Národní ústav duševního zdraví, Národní monitoring duševního zdraví dětí a adolescentů.](#)

18 Koutek, Jiří a Kocourková, Jana, Poruchy příjmu potravy v dětství a adolescenci, Česko-Slovenská pediatrie č. 3/2024.

19 [Veselý a kol., Non-Suicidal Self-Injury in Czech Adolescents.](#)

20 Podání Ombudsmana v rámci Univerzálního periodického přezkumu, [sp. zn. 37491/2022/S](#), body 21 a násl.

21 [ČTK, Půlka dětských psychiatrů může jít brzy do penze, chybí 300 lůžek.](#)

22 [ČT24, V Česku je kritický nedostatek pediatriů.](#)

23 [ČT24, Státisíce lidí v Česku nemají zubaře.](#)

24 Výroční zpráva Ombudsmana za rok 2022, [sp. zn. 12011/2023/S](#).

preventivní epiziotomie, která byla v roce 2024 provedena u 15 % rodiček).²⁵ Ještě častěji poukazovaly na to, že zdravotníci nevyslyšeli jejich porodní přání. S tím souvisí i problematika nedostatečně pokryté péče porodních asistentek.²⁶ Specifickou oblastí námitek rodiček bylo jejich oddělení od dětí bezprostředně po porodu a neumožnění kontaktu kůže na kůži (bonding). V roce 2022 bonding neproběhl u více než jedné třetiny novorozenců.²⁷

26. Vláda připravuje od roku 2019 strategii k reformě porodnictví směrem k respektující péči. Dosud nebyla přijata.

Doporučení

- 1) Modernizovat české porodnictví s důrazem na autonomii rodiček a lidská práva rodiček a novorozenců.

J. Odškodňování protiprávních sterilizací (čl. 12 Úmluvy)

27. Od 1. 1. 2022²⁸ mohou žádat o jednorázovou částku ve výši 12.335 EUR osoby, kterým byla provedena od 1. 7. 1966 do 31. 3. 2012 ve zdravotnickém zařízení na území České republiky sterilizace v rozporu s právem. Původní tříletá lhůta k podávání žádostí o odškodnění byla novelizací zákona prodloužena do 4. 1. 2027.

28. Obdržel jsem 185 stížností žen na postup Ministerstva zdravotnictví při vyřízení jejich žádosti o odškodnění. Šetření jsem zahájil u 120 případů. Zjistil jsem tyto systémové nedostatky:

- Špatná a nevstřícná komunikace ministerstva s žadatelkami.

25 [Národní zdravotnický informační portál \(NZIP\), Vybrané ukazatele zdravotní péče v porodnicích ČR - datový souhrn.](#)

26 [Tisková zpráva Ombudsmana ze dne 22. 6. 2018.](#)

27 [NZIP, Novorozenci a péče na porodním sále.](#)

28 Zákon č. 297/2021 Sb., o poskytnutí jednorázové peněžní částky osobám sterilizovaným v rozporu s právem a o změně některých souvisejících zákonů.

- Dlouhodobé nevyřizování žádostí a rozkladů v zákonných lhůtách.
- Automatické zamítání žádostí žadatelek, které se ocitly v důkazní nouzi z důvodu skartace nebo zničení zdravotnické dokumentace.
- Zastavování řízení u opakovaných žádostí z důvodu, že nepřináší nové skutečnosti, aniž by byly řádně znovu posouzeny.
- Nerespektování aktuální judikatury správních soudů.
- Dlouhodobá personální nedostatečnost útvaru, který na ministerstvu vyřizuje žádosti o odškodnění.

29. O svých závažných zjištěních jsem v roce 2024 informoval vládu České republiky a navrhl jsem opatření k nápravě.²⁹ Ministerstvo sice urychlilo rozhodování o žádostech, ale stále nedodržuje zákonné lhůty, nereflektuje judikaturu a zastavuje řízení o opakovaných žádostech.

30. Smysl zákona o odškodnění protiprávních sterilizací není naplněn pouze možností požádat o odškodnění, ale až samotnou aplikací zákona na konkrétní případy. Ministerstvo má realizovat nápravu nepřipustného zásahu státu do základních lidských práv, a ne jej více prohlubovat.

Doporučení

- 1) Posílit personálně odbor ministerstva, který vyřizuje žádosti o odškodnění.
- 2) Zajistit dodržování zákonných lhůt v řízeních o žádostech a o rozkladech proti jejich zamítnutí.
- 3) Apelovat na reflektování aktuální judikatury správních soudů.

JUDr. Stanislav Křeček
veřejný ochránce práv
(podepsáno elektronicky)

29 Sankce Ombudsmana, [sp. zn. 9/2024/SZD](#).